

A „mindennapi kenyérünk” karácsonyi ajándékká, kalácsá válásával az ember-tisztelet-szeretet szinte szakrális fokozat-tá válik.

Horvát Sándor önkéntes a sajátos magyar betegség, a tüdőbaj, a „*morbus hungaricus*” miatt hadviselésre alkalmatlannak bizonyult. Az 1920-as évek vége felé megveszik az időS Sántha Mihály gergelyi tanyáját, mert a Sántha fiú, „*akie volt a tanya, odamaradt a háborúban, az bizony már nem jön haza többé*”.

„Szépen alakította ki a gazdaságát az idősebb Horvát Sándor a Gergelyen. A sok munkába csaknem belerokkant. Csak a felesége, a serdülő fia és a disznóréti tanyát lakó jobbkeze, Mihály és a nagy munkák idején alkalmi napszamosok segítségével. Dolgoztak látástól vakulásig. De már meg tudtak állni a saját lábukon. Büszke volt magára, mert tudott adót fizetni!”

Aztán felgyorsulnak az események. Az öregek házat vesznek a városban, a disznóréti tanyaért cserébe. Az ifjú Sándor katona lesz, majd, mint családfenntartót, leszerelik. Feleségül veszi Szarka Böskét. „*Idősebb Horvát Sándor 1944 augusztusának végén, ötvenöt éves korában, rövid szenvedés után, tüdőbajban meghalt.*” „*Sándor halála után egy hónappal Mariska ágyynak esett. Nem tudta az egyedülletet elviselni.*”

„*A fejfára már csak ennyi fért: Horvát Sándorné Seres Balog Mária élt 53 évet.*” Elérte a Gergelyt is a front. 1944 októberének végén Böskét a gergelyi tanyán megerősokolják a ruszkiak. A drámai te-toponhoz érkezünk.

„*A legidősebb, a bajzos, kismfordált az ajtón, és hamarosan jött is vissza, vál-lán a dobtáras géppisztollyal. Ráfogta Sán-dorra.*

- *Davaj, davaj! Bárizsnya kell!*

És Sándort a középső, egy szökés, vö-rös pofájú kipenderítette a konyhaajtón. Védekezni se tudott. A legfiatalabb pedig Böskét fogta le, ahogy az meg Sándor után akart ugrani.

Mindketten tudták, hogy most követke-zik az, amitől rettenetesen féltek a tanyasi emberek, de főleg az asszonyok. Úgy lát-szik, ebben már gyakorlottak voltak ezek a férgek, mert a pillanat tört része alatt történt minden.

Sándor hallotta Böske sikitását. Szinte önkívületi állapotba került. Ugyan tudta, ha Böskét nem ölik meg, akkor kibírja va-lahogy a háromszoros megbecstelenítést. De utána ő következik. Leszámolni ezekkel a barmokkal!”

Sándor igazságot tesz. Előbb leitatja őket. Majd...

„*Csendben magához vette a géppisz-tolyt, és intézkedett.*

Ezt Anyámért! Durr! Ezt Apámért!

Durr! Ezt meg Erzsikémért! Durr! Mire végzett az igazságtétellel, kiszállt belőle az erő. Leült egy percre. Végzett mind a há-rommal, ott a konyha kövén a magatehet-tetlen ordasokkal. Félt is, de megnyugvást is érzett magában.

Úgy gondolta, valamit visszafizetett azért a sok sérelemért, ami ezt a nyomorult parasztot érte ebben a háborúban.

Úgy gondolta, ez volt az ő győzelme, ta-lán mások helyett is!”

Kitudódik, hogy Horvát Sándor igaz-ságot tett, vagyis megölte a három meg-becstelenítőt, ezért a felelősségre vonás-ról való félelmében felakasztja magát. Az apja 55, az anyja 53 évet élt, ő csak 31 évet.

Talán, ha harmincöt év kellett a fel-emelkedéshez, egy közbe jött veszes vi-lágháborúval, és egy elveszített második világháborúval. A világ folyto-nos változásban van. Semmi sem marad örökké. A múlt tanulságos, példás érté-keinek tudása, ismerete azonban mégis elengedhetetlen a jövőt építők előtt! A két generáció paraszti hősei főleg a meg-próbáltatások elviselésére vagy el nem viselésére mutatnak fel igen tanulságos példákat. Bihari György kisregénye a magyarságunk ismeretét teszi még hite-lesebbé.

Rideg István
ny. középiskolai tanár

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„Ha bemegyek a Lehel szállodába...” Népdalok a Jászságból Dupla népzenei CD

A Jász Múzeumért Alapítvány tevé-kenységében kezdettől fogva kiemelt he-lyet foglal el a Jászság hagyományainak összegyűjtése, megőrzése és az utókorral való megismertetése.

E tekintetben sokszor végünk úttörő munkát.

A Jászság gazdag népdalanyagából a *Jász Múzeumért Alapítvány* 1998-ban elsőként jelentette meg az azóta már má-sodik kiadást megért *A jászsági zölderdőbe...* című népzenei kazettát a Jártató Zenekar és jászsági énekesek közremű-ködésével, amelyet 2006-ban CD formá-ban is kiadtak.

Ezt a népzenei hangzó anyagot, mint oktatási segédanyagot ma is nagyon sok művészeti iskolában és néptáncgyüt-tesben használják, s ez tette közzismerté a Jászság méltatlanul elfeledett gazdag népdal és népzenei anyagát.

A népzenei kazetta kiadása óta eltelt 22 esztendő, a CD megjelenése óta pedig 14 év. Elérkezett az idő egy újabb hang-

zó anyag megjelentetésére, amelyhez a szakmai anyag már a rendelkezésünkre is áll, hiszen Pál Mihály országosan ismert népzeneész, zenetanár és zenekutató az el-múlt évek alatt tovább folytatta a Jászság népdalanyagának összegyűjtését.

E munka során a Zenetudományi In-tézet – azóta létrehozott és hozzáférhető-vé vált – archívumában olyan, még nem ismert jászsági dalgyűjtésekre bukkant, amelynek anyagát fonográfhengerről ír-ták át, és tették közzé.

Emellett feldolgozta a múzeumok adattári anyagát, és jelentős helyszíni gyűjtéseket is végzett.

Ily módon összeállított egy újabb, két CD-nyi jászsági népzenei hangzóanya-got.

A Jász Múzeumért Alapítvány ismét a nemes ügy mellé állt, és **2020 karácso-nyára tervezi kiadni a Jászság legújabb, dupla népzenei CD-jét *Ha bemegyek a Lehel szállodába – Népdalok a Jászság-ból* címmel.**

A CD kivitelezése, zenekaros megszö-laltatása Pál Mihály és zenészbarátainak (8 zenész, 5 énekes) készül el.

Szerkesztő: Pál Mihály népzeneész, ze-nekutató, a Jászság Népi Együttes primá-sa. **Zenei rendező:** Havasréti Pál népzene-ész. **Közreműködők:** a Dobroda Zenekar, Balogh Kálmán, Dulai Zoltán, Havasréti Pál, Majorosi Marianna, Kovácsné Lajos Krisztina, Szoboszlai Balázs, Bolla János, Tamás Zsigmond.

A Jász Múzeumért Alapítvány szokásá-hoz híven a készülő dupla CD-re most is előfizetőket vár.

A CD előfizethető – 3000 forintos előfizetői áron – a Jász Múzeumban és a múzeum e-mail címén (jaszmuzeum@gmail.com), valamint az előfizetést gyűjtőknél 2020. szeptember 25-ig.

Hortiné dr. Bathó Edit
múzeumigazgató
Jász Múzeumért Alapítvány
elnöke